

Securitatea Uniunii Europene în contextul extinderii

Iurie RICHICINSCHI,
doctor în drept, lector superior universitar,
Academia de Administrare Publică

SUMMARY

The increase of interdependence between the states has created the situation, when the ensuring of its own security becomes impossible without ensuring others' security. The emergence of global issues leads to the inevitable conclusion that these cannot be solved solely through the efforts of a single State, but only through joint efforts.

Etapa imediată sfârșitului Războiului Rece a însemnat pentru întreaga lume o perioadă zbuciumată, caracterizată de transformări esențiale ale mediului internațional de securitate. Acest curs de evoluție profundă a sistemului de securitate a amplificat tendința de reorganizare a centrelor de putere, a dezintegrat unele state federale, sporind, astfel, numărul de actori statali în sistemul de relații internaționale, precum și a determinat mai multe state democratice să-și elaboreze propriile politici de securitate națională, iar atacurile teroriste de la începutul mileniului al III-lea și urmările acestora, tipurile noi de conflicte armate și raporturile intensificate dintre state, cu siguranță, au generat soluții inovatoare și o nouă manieră de a gândi conceptul de securitate în sine. [8, p.3]

Având drept scop identificarea mijloacelor de asigurare a necesităților vitale de existență, afirmare, protecție, apărare, precum și reproducere în condiții de deplină siguranță, politicile de securitate națională au început a fi exprimate în mod public, luând forma unui document de poziție, de regulă denumit strategie, care în termeni academici presupune „arta și știința dez-

voltării, aplicării și coordonării instrumentelor de putere ale unui stat (diplomatice, economice, militare, informaționale etc.) în scopul realizării obiectivelor care contribuie la asigurarea securității naționale”. [3, p.5]

În marea majoritate a politicilor de acest gen, regăsim principiul potrivit căruia „prima condiție a libertății este securitatea”, nevoia de disciplină a libertății fiind invocată de strategiile ce vizează diminuarea gradului de insecuritate și consolidarea capacității autorităților guvernamentale de a asigura ordinea publică. [7, p.7]

Anume în baza unei directive, doctrine, concepții sau strategii de securitate națională care relatează cadrul național de documente juridice și politici coerente și transparente de planificare strategică privind politica națională de securitate și apărare, statul își poate enunța preocupările sale legate de securitatea sa, precum și de securitatea comunității internaționale, își poate demonstra eforturile privind sporirea încrederii și facilita înțelegerea și cooperarea atât la nivel regional cât și internațional.

În acest sens, Uniunea Europeană, evo-

luând de la forma unei organizații internaționale clasice la o entitate suprastatală, cu organe pe baza cărora funcționează, tot mai asemănătoare celor statale, în decembrie 2003, și-a adoptat propria strategie de securitate, care convine asupra unei evaluări comune a amenințării și a stabilit obiective clare pentru promovarea intereselor uniunii în materie de securitate.

Securitatea, devenind un factor esențial în asigurarea unei calități ridicate a vieții în societatea europeană, a impulsionat operarea unor modificări a strategiei de securitate europeană. Astfel, în timpul Președinției semestriale spaniole a Uniunii Europene, pe 25 și 26 martie 2010, Consiliul European aprobă și strategia de securitate internă, menită să creeze un mediu și mai sigur, în care oamenii din Europa să se simtă protejați. [10, p.11]

Conform prevederilor acestor strategii, Uniunea Europeană își asumă responsabilități mult mai mari decât oricând în confruntare cu amenințările și provocările din ce în ce mai complicate la adresa securității precum, globalizarea, terorismul sub toate formele sale de manifestare, proliferarea armelor, formele grave de criminalitate, inclusiv cea organizată, traficul de droguri, exploatarea sexuală a minorilor și pornografia infantilă, migrația ilegală, infracționalitatea economică și corupția, epidemiile și bolile contagioase, încălzirea globală și degradarea mediului, inclusiv dezastrele naturale și cele provocate de om etc.

Cadrul strategiilor acceptate propune o schimbare tot mai semnificativă în ceea ce privește abordarea crizelor și a conflictelor. [9, p.7] Lipsa conflictelor, crizelor sau tensiunilor cu potențial de escaladare și nu numai, atât în interiorul Uniunii Europene cât și la hotarul acesteia, reprezintă un interes sporit al comunității și presupune faptul că menținerea stabilității, prosperității și securității în această regiune constituie o parte integrantă a Politicii de Securitate și

Apărare Comună a Uniunii Europene. În acest sens, transformarea arealului Mării Negre într-o zonă de siguranță, cu certitudine, rămâne a fi o prioritate pentru Uniunea Europeană, inclusiv o primordialitate și a securității euroatlantice.

Prin prisma Politicii de Securitate și Apărare Comună (PSAC), inițial denumită Politica Europeană de Securitate și Apărare (PESC), Uniunea Europeană abordează problemele de securitate internă și externă în baza unui cadru instituțional, relativ omogen, unde există o anumită coeziune și o experiență comună de dezvoltare. În mod evident, Uniunea Europeană, înființând și perfecționând instituțiile și structurile sale din domeniile PESC/PSAC, își permite să monitorizeze și să gestioneze riscurile și amenințările la adresa securității europene și internaționale, precum și își sporește treptat deciziile vizând intervențiile sale în managementul situațiilor de criză. [5, p.30]

Extinderea amplă spre Est a Uniunii Europene, dar și a Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) a constituit nu numai un proces de cooptare de noi membri, însă și unul de creștere a capacităților și potențialelor pentru combaterea gravelor pericole și amenințări actuale la adresa securității continentale și globale. Anume participarea noilor state-membre la gestionarea în comun a crizelor regionale a dat un nou impuls întăririi climatului de securitate și stabilitate [4, p.52-53], a inițiat reforme și a dezvoltat procesul de cooperare în toate țările Europei Centrale și Europei de Sud-Est. În cazul Republicii Moldova, drept stat european care, actualmente, beneficiază de privilegiile Politicii Europene de Vecinătate, care a semnat Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană și care deține dreptul de a depune cerere de aderare la Comunitatea Europeană, în contextul realizării dezideratului de integrare în spațiul comunitar, aceasta va parcurge o etapă nouă în evoluția ascendentă a efor-

turilor europene de integrare, inclusiv în domeniile securității și apărării comune. Acest cadru propice îi va oferi Republicii Moldova atât noi oportunități pentru procesul de reformare a sectorului național de securitate cât și o posibilitate de implicare a Uniunii Europene în procesul de soluționare a conflictului transnistrean și transformare a actualului contingent de pacificatori într-o misiune civilă sub mandat internațional.

Participarea nemijlocită a Republicii Moldova la Politica de Securitate și Apărare Comună și la operațiunile Uniunii Europene cu contingente mixte de experți civili și militari, precum și punerea la dispoziție a potențialului existent și expertizei acumulate, urmează să contribuie substanțial la creșterea autorității Republicii Moldova pe plan european [6, p.8], iar integrarea deplină a Republicii Moldova în structurile de securitate europeană îi va oferi statutul de generator de securitate, devenind, astfel, factor de stabilitate la nivel regional.

Astăzi, când securitatea, fie națională, regională sau chiar globală, este afectată tot mai mult de riscuri și amenințări asimetrice, nonclasice care, în contextul globalizării, au căpătat un aspect internaționalizat, iar în manifestările lor au „reușit” să ignore granițele statale, asigurarea acesteia se face posibilă numai în contextul unor

eforturi comune. Estomparea rapidă a diferențelor dintre securitatea internă și cea externă [1, p.16], până la urmă, rămâne a fi o urmare a procesului de globalizare, care susține ideea interdependenței comune între state și privește securitatea internă (națională) direct dependentă de stabilitatea internațională.

Riscurile și amenințările de natură economică și socială, dezastrele mediului, crizele umanitare au devenit provocări la adresa securității tot atât de mari ca și amenințările militare și pot crea probleme oricărui stat. În acest sens, o soluție viabilă împotriva acestora pare a fi anume integrarea regională, în cadrul căreia statele adoptă o politică de securitate și apărare comună, folosind resursele umane, materiale, financiare și informaționale de care dispune fiecare, într-o manieră colectivă. [2, p.5]

În vederea prevenirii și combaterii tuturor vulnerabilităților la adresa securității comune, numai regiunile pot oferi cadrul propice pentru stabilirea unor mecanisme de colaborare, menite să contribuie la găsirea căilor adecvate de asigurare a mediului de securitate. De aceea, unica soluție de succes pentru modelul european de securitate rămâne a fi constituirea acestuia în baza unei securități colective pe principii de cooperare.

BIBLIOGRAFIE

1. Dolghin N., Sarcinschi A., Dinu M., „*Riscuri și amenințări la adresa securității României*”. Ed. Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2004, 48 p.
2. Dușu P., Dinu M., „*Politica europeană de securitate și apărare – cadrul de manifestare și dezvoltare a intereselor de securitate națională*”. Ed. Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007, 44 p.
3. Iovu A., „*Strategia securității naționale. Recomandări pentru procesul de implementare*”, Institutul de Politici Publice, Chișinău, 2011, 25 p.
4. Moștoflei C., Popa V., „*Rolul UE în asigurarea securității globale*”, Ed. Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2008, 250 p.
5. Naghi G., „*Securitatea europeană. Fundamentări normative și instituționale*”. Ed. C. H. Beck, București, 2010, 264 p.

6. Pîntea I., Helly D., Panainte P., „*Perspectivile cooperării Republicii Moldova în cadrul Politicii de Securitate și Apărare Comună*”. Ed. Casa Editorial-poligrafică „Bons Offices”, Chișinău, 2011, 48 p.

7. Voicu C., „*Strategia de securitate internă a Uniunii Europene*”. Ed. Sitech, Craiova, 2010, 311 p.

8. „*Controlul parlamentar al sectorului de securitate. Principii, mecanisme și practici*”. Ed. Ziua, București, 2004, 200 p.

9. „*Strategia europeană de securitate. O Europă sigură într-o lume mai bună*”, Ed. Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2009, 43 p.

10. „*Strategia de securitate internă a Uniunii Europene. Către un model european de securitate*”. Ed. Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2010, 31 p.

Prezentat: 9 octombrie 2014.

E-mail: iu.richicinschi@spps.md